

اعمال نفوذ در روابط داخلی دربار غزنوی (با تکیه بر میانجیگری در تاریخ بیهقی)

مصطفی آرزومند لیالکل* mostafa.arezomand@gmail.com

واژگان کلیدی

*اعمال نفوذ

*تاریخ بیهقی

*دربار غزنوی

*میانجیگری

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه بین المللی امام خمینی
(ره) قزوین

دکتر سیده مریم ابوالقاسمی

دانشیار دانشگاه شهید بهشتی

چکیده

در دربار غزنوی افراد با نفوذ در تصمیم گیری‌های مهم نقش بسیاری داشتند و دائماً شاهد حضور آن‌ها در تصمیم گیری‌های مختلف هستیم. شفاعت‌گری هم جنبه‌ای از نمایش نفوذ این افراد است. در این پژوهش با تبیین و بررسی انواع میانجی‌گری‌ها در دربار غزنوی تصویری از دربار غزنوی ارائه می‌شود. به این منظور ابتدا حدود معنایی و کلامی شفاعت بررسی شده است و پس از بررسی شفاعت در سیاستنامه خواجه نظام الملک به عنوان مانیفست سیاسی قرن پنجم، به بررسی شفاعت‌گری در تاریخ بیهقی پرداخته شده است. به طور کلی می‌توان در تاریخ بیهقی شفاعت‌گری را ذیل چهار عنوان بررسی نمود: تقاضای شفاعت‌گری، کسب منافع شخصی در شفاعت، شفاعت از گروهی خاص، دلایل سیاسی و حکومتی قبول شفاعت‌گری‌ها. یافته‌ها حاکی از آن است که بسیاری از میانجی‌گری‌ها صوری بوده و علاوه بر نجات شفاعت‌شونده، منافی برای شفاعت‌گر و شفاعت‌پذیر نیز در میان بوده است. نتیجه این که دربار غزنوی کانون انواع زدوبندهای سیاسی بوده و با وجود پادشاهی دهن‌بین چون مسعود غزنوی، فضا برای انواع سعایت و اعمال نفوذ مهیا بود. در چنین جوی هیچ کس از آینده‌ی خود مطمئن نبود و دائم شاهد فروگرفتن و سپس آزاد کردن و یا مصادره و قتل افراد در دربار غزنوی هستیم. این مقاله به روش تحلیلی-توصیفی انجام شده است.